

Posudek na diplomovou práci Jany Vargovčíkové *Normativní význam legitimizace lobbingu: příklady ČR a Francie*

Práce kolegyně Vargovčíkové představuje bezpochyby ambiciózní text. Autorka totiž nejenže se pouští do obtížného tématu lobbingu a odmítá nejběžnější analytické přístupy k fenoménu, aby namísto toho zvolila analýzu diskurzu. Zároveň se rozhodla propojit normativní politickou teorii s empirickým společenskovědním výzkumem. Tento přístup, který by měl jaksi dialekticky na jedné straně využít normativní teorii pro lepší zorientování v poli zkoumaného a na straně druhé informovat normativní teorii reflexí empirie, může být velice plodný a zároveň v řadě polí výzkumu přinejmenším v českém prostředí bolestně chybí. Jako příklad můžeme uvést zkoumání v jistém smyslu příbuzného fenoménu: politického marketingu, v němž se dosud vyprodukovaná literatura k tomuto politickému i politologickému „hиту“ právě na propojení empirického výzkumu s vyvozením implikací pro teorii nevzmohla a zůstává u vcelku tupé reflexe expertního „know-how“ a několika základních pouček.

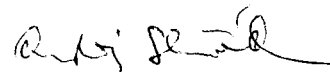
Autorka se hned v úvodních pasážích dotýká otázky, která je vzhledem ke kombinaci tématu a použité metodologie nasnadě a kterou ostatně známe z mnoha debat společenských věd posledních dekád: může být diskursivní analýza nástrojem opravdu *kritické* teorie společnosti, nehrozí jí autoreferenčnost a ustrnutí pouze na tom, co o sobě autoři říkají namísto kritického pohledu na to, jak opravdu jednají (což je ostatně dilema, které tu je se společenskou vědou nejpozději od Marxovy kritiky idealismu v *Německé ideologii*)? A specifitěji a v poněkud vyostřené formulaci: není právě u takové praxe, jakou je lobbing, tedy u praxe z definice neveřejné, často na pomezí kriminálního jednání a rozhodně vždy se snahou ovlivnit praktické jednání, přímo výsměchem zůstat při analýze pouze na úrovni slov, jimiž se tato praktika ospravedlňuje? Neměla by zde v roli pomocné politologické vědy vystupovat spíše kriminologie, jak to druhdy navrhoval v trochu jiné souvislosti Jan Keller, než sociologické vytěžení lingvistiky? Autorka bere tuto pochybnost vážně a po svém na ni implicitně odpovídá výsledky své analýzy.

Tato analýza – je třeba to říci – je náročná a přínosná. Autorka srovnává diskusi o regulaci lobbingu ve Francii a v Česku a velmi zajímavě exponuje jak shodné prvky (komplex méněcennosti z „anglosaské efektivity“, ale třeba také obhajoba lobbingu prostě tím, že existuje), tak i odlišnosti (síla francouzské republikánské tradice). Snad je jen škoda, že nám autorka nedala více nahlédnout do své „dílny“ – čtenář přichází k hotovému, empirie spíše ilustruje základní teze a ideální typy odvozené z konfrontace empirie s teorií a je již autorkou pečlivě zpracována, samotnou analýzu v jejím procesu nemáme šanci příliš sledovat. Autorka se tak stylem práce více přibližuje politicko-filozofickému pojednání, což není na škodu, autor posudku se přesto nemůže ubránit dojmu, že kolegyně mohla svou analýzu textů obou národních diskusí lépe „prodat“ i pokud jde o konkrétní práci s jednotlivými figurami.

Tuto možná jen subjektivní námitku má nicméně čtenář více než bohatě kompenzovanu logicky jasně rozčleněnými způsoby legitimizace lobbingu a jejich implikací. Zejména v poslední kapitole 5.3 autorka dokázala po mém soudu skvěle využít kritické možnosti, které jí diskursivní analýza nabízí, a ukázala, jak mohou diskurzy ospravedlňující lobbing působit proti jiným formám občanské participace. Velmi zajímavým a rovněž kritickým momentem, který je exponován na několika místech v práci, je jakási směna legitimacy, která podle autorky probíhá mezi podnikatelskou sférou a občanskou veřejností – zjednodušeně řečeno, první má expertízu a poptává legitimitu a vice versa. Veřejná participace se snadno může stát houštím pro skrytí způsobů prosazení elitních zájmů.

Jakkoli v textu z jazykového hlediska narazíme na pár opominutí, více než bohatě nám je ale vynahrazuje bohatý a kultivovaný jazyk autorky, který je také na některých místech vtipný – to platí například o formulaci, že legitimizace lobbingu tím, že je rozšířený, představuje legitimizaci statu quo statem quo (s. 30 a 62).

Na práci kolegyně Vargovčíkové je vidět, že je výsledkem dlouhého úsilí, její první verzi ostatně prezentovala už na politologickém kongresu v Plzni v září minulého roku. Její příspěvek z této konference svou kvalitou tehdy předčil nejen všechny ostatní ve studentské sekci, ale i řadu dalších v ostatních sekcích konference. Text je zralým, byť předpokládám nikoli konečným plodem tohoto úsilí a zcela jistě si zaslouží nejen známku výborně, ale i být obhájěn jako práce rigorózní, projeví-li autorka o podobný bizarní relikt minulých časů, jako je titul PhDr. před jménem.

PhDr. Ondřej Slačálek